

Har du hørselstap og psykiske plager?

REGIONAL ENHET FOR HØRSEL OG PSYKISK HELSE FOR VOKSNE

Et tilbud i spesialisthelsetjenesten i Helse Midt-Norge Nidelv DPS, Tiller

Om tilbudet

Vi har et bredt poliklinisk tilbud.

Dette innebærer mulighet for:

- Utredning/behandling
- Fleksibel form: Oppmøte eller digitalt
- Mulighet for hjemmebesøk ved behov
- Samarbeidsmøter med andre tjenester ved behov

Hvem gjelder tilbudet for?

Tilbudet gjelder for:

- Døve
 - Hørselshemmede/tunghørte
 - Personer med kombinerte sansetap
- ⇒ Som er bosatt i Helse Midt-Norge
- ⇒ Som sliter med psykiske lidelser av ulik art

Vi har

- Kompetanse på psykisk helse
- Tegnspråkkompetanse
- Kompetanse rundt problemstillinger knyttet til å leve med sansetap
- Veiledning og informasjon

Regional enhet for hørsel og psykisk helse(REHP) for voksne ved Nidelv DPS,

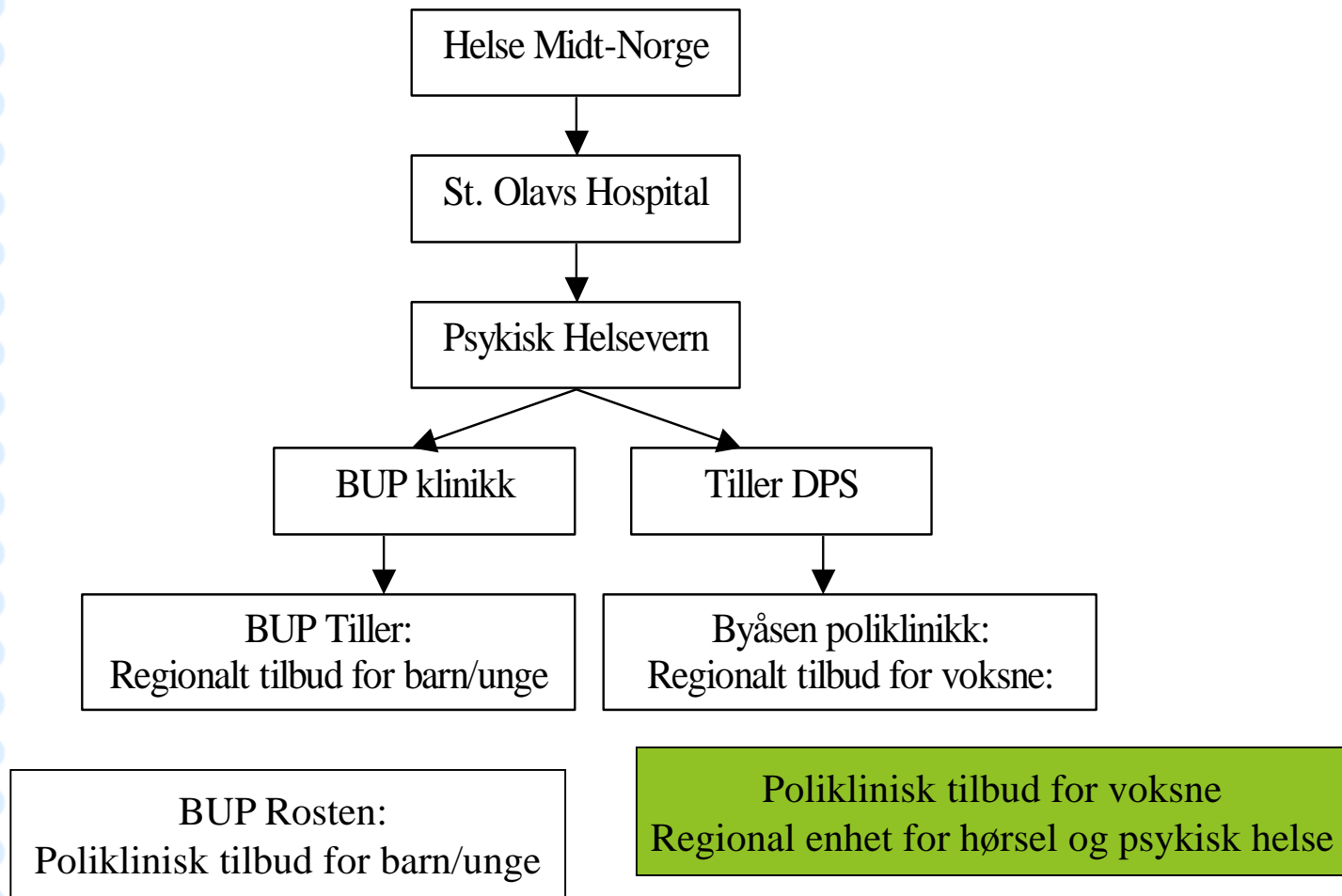
Teamet på Tiller består av:

Mette P Uthus, fagkoordinator og psykologspesialist

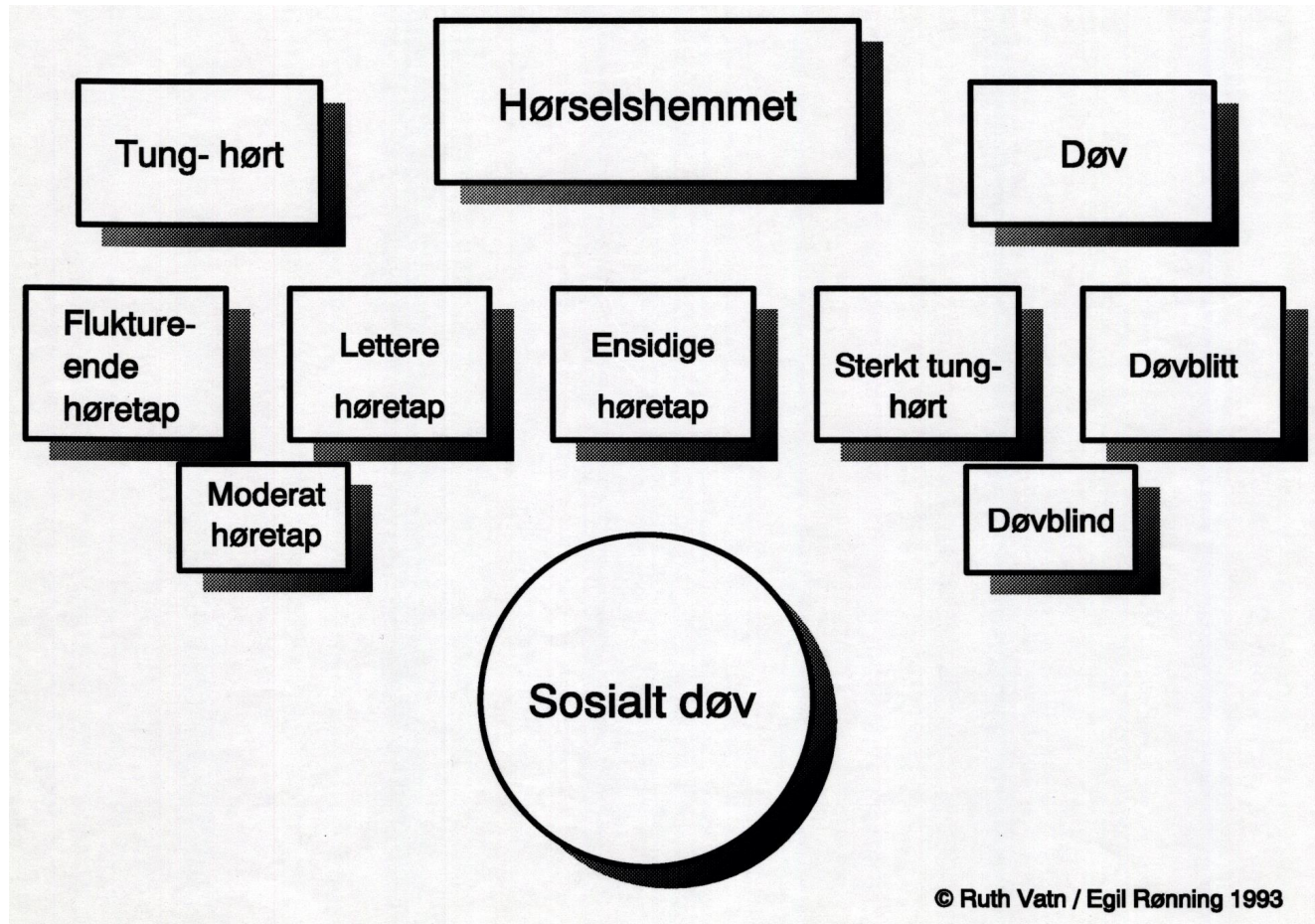
Hege L Hoff, spesialsosionom

Anna R Nilsen, psykolog

I tillegg har vi tilgang til psykiater og andre tjenester som psykomotorisk fysioterapeut, gruppe- og døgntilbud ved behov. Vi har et tett samarbeid med kommunale tjenester og **Nasjonale behandlingstjenester for sansetap og psykisk helse(NBSPH)** i Oslo. Alt etter avklaring med pasient.

Målgruppen: Døve, døvblinde og hørselshemmede med psykiske lidelser

© Ruth Vatn / Egil Rønning 1993

Synshemmede inn i tilbudet?

- ▶ De regionale/nasjonale sentrene i Helse Sør/Øst og Helse Vest har inkludert rene synshemmede da nylig forskning viser at den gruppen har tilsvarende utfordringer med sansetap og psykisk helse.
- ▶ HMN har ikke utvidet men dette jobber vi for.

Bakgrunn for psykisk helsevern: fra sentralinstitusjon til regionale tilbud

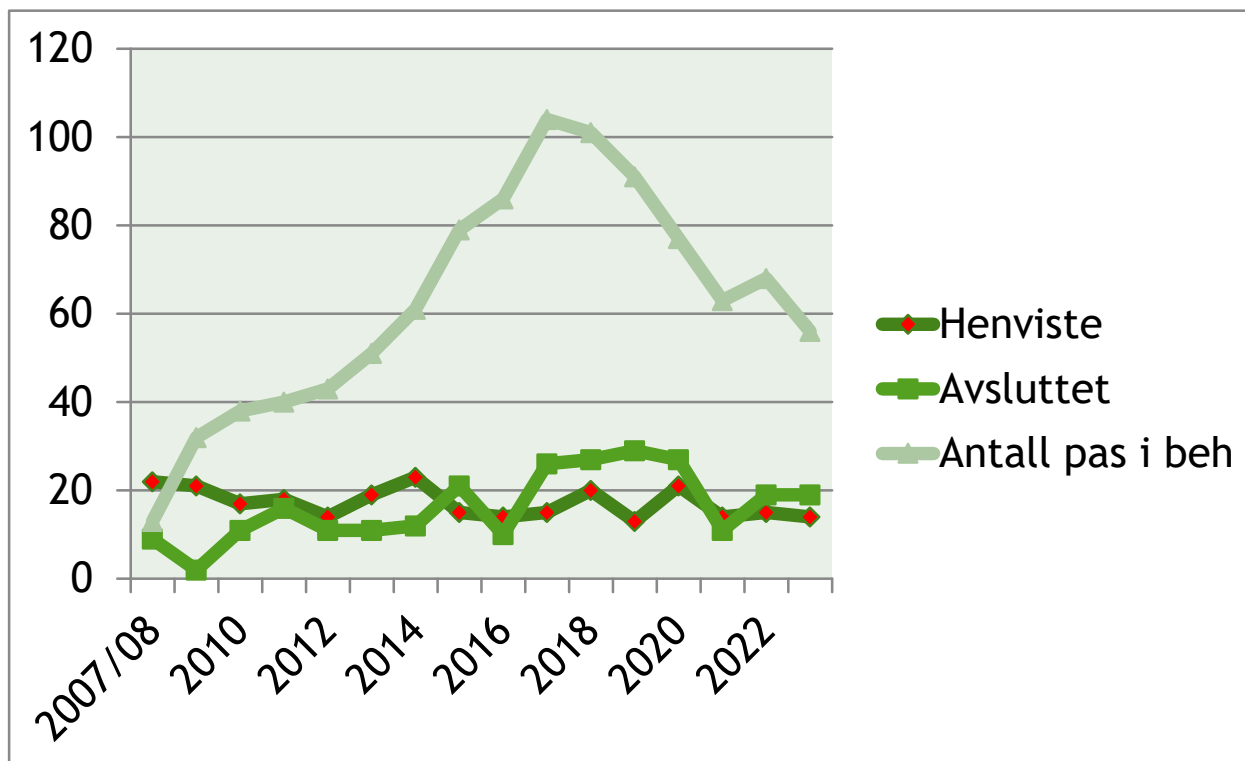
- 1974:spesialavd på Gaustad for døve ble opprettet
- 1979: Dagavdeling på Gaustad(landsdekkende)
- 1992:Oppstart av poliklinisk tilbud på Furuset da etterspørsel på døgnplasser avtok, og kronisk syke fikk tilbud ved stiftelsen Signo (CSS, Nordstrand)
- 1990- 2000: Flere utredninger om behovet for døve i psykiatrien
- 2001: Statens helsetilsyn utgir en utredning med tydelige føringer/forslag for tilbudet sentralt og regionalt: "Tjenestetilbudene til døve med psykiske lidelser"
- (7-2001), der Nasjonalt senter blir opprettet i 2001.
- 2007: Opprettelse av regionalt tilbud i HMN(Trondheim)
- 2009: Opprettelse av reg tilbud i HV (Bergen)

Hvorfor spesialtilbud i psykisk helsevern for døve/døvblinde?

Sansetap som gir store konsekvenser:

- ▶ sosialt ,opplæring/kognitivt , emosjonelt/tilknytning
- ▶ Behov for eget språk/tilrettelagt kommunikasjon
 - ▶ tegnspråk, tegn - som - støtte til talen, taktilt-tegnspråk, braille, haptiske tegn
- ▶ Særegen historie; kulturelt og språklig
 - ▶ Fra gestuell kommunikasjon til tegnspråk (fra 1825) til oraloopplæring(1950-60) tilbake til tegnspråk(1970-)
 - ▶ Fra Isolasjon til Institusjon til Inkludering(?) til ?

Nyhenviste og avsluttet pasient pr år til Regtilbudet for voksne DHH i HMN (2007-2023)

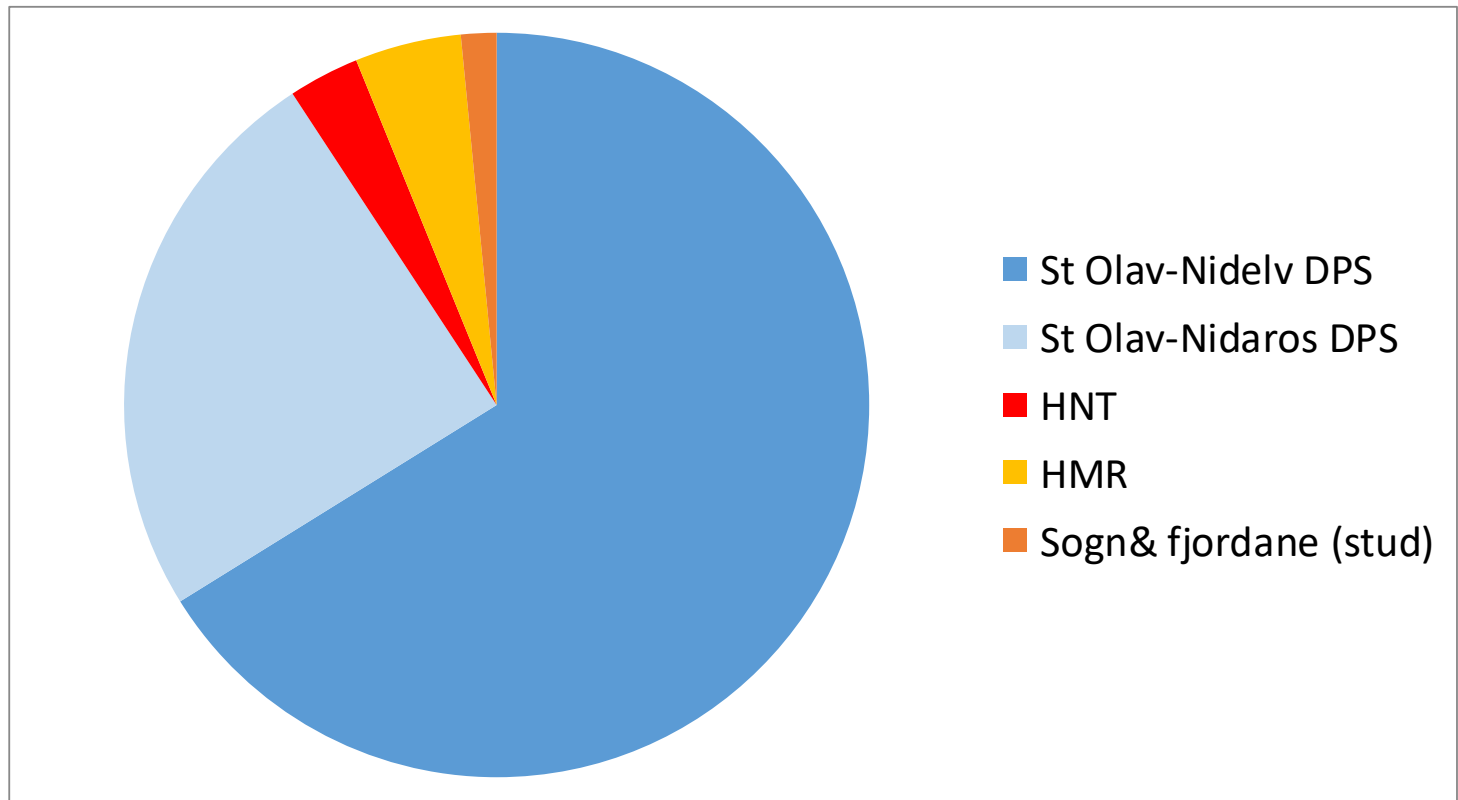
Fordeling ift hørsel status i 2023

Tunghørte (40 -80 dB tap/ talespråklig)	Døve (under 80 dB/ tegnspråklig)	Kombinerte sansetap- syn/hørsel	
25*	27	6	

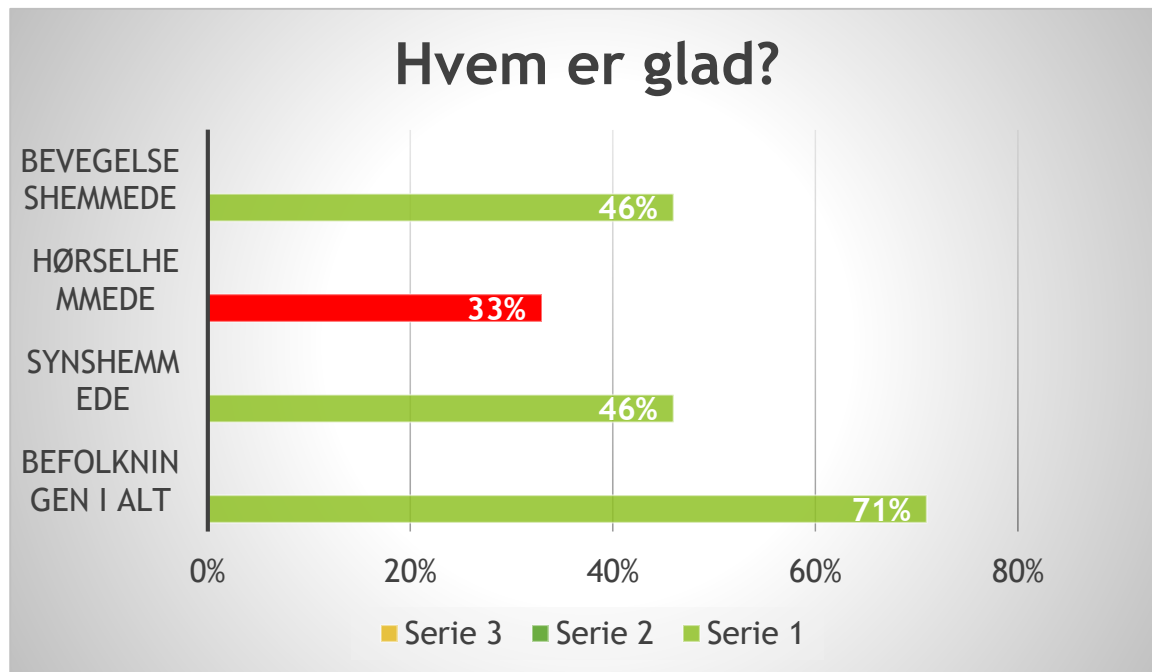
* På landsbasis er det en overvekt av tunghørte i de andre regionale tilbud som også er en mye større populasjon enn døve. Kan bety at vi ikke når alle i den tunghørte gruppa i så stor grad som døve,

Geografisk tilhørighet 2023

(andel pasienter fra ulike områder i HMN)

Litt fakta fra *Levekårsundersøkelsen* *På like vilkår har (2010)*

Regional enhet for hørsel og psykisk helse for voksne i HMN, Nidelv DPS

► Stressfaktorer for personlighetsutvikling hos DHH

1. Kommunikasjonsbristen

2. Misforhold mellom innsats-resultat

3. Hørendes holdninger

4. Sosialt slit og isolasjon

5. Problemer med identifikasjon og normalitet

6. Overbeskyttelse

Diagnoser som kan være aktuelle-
obs avhengig av når i graviditet og grad av
infeksjon+ andre årsaker.

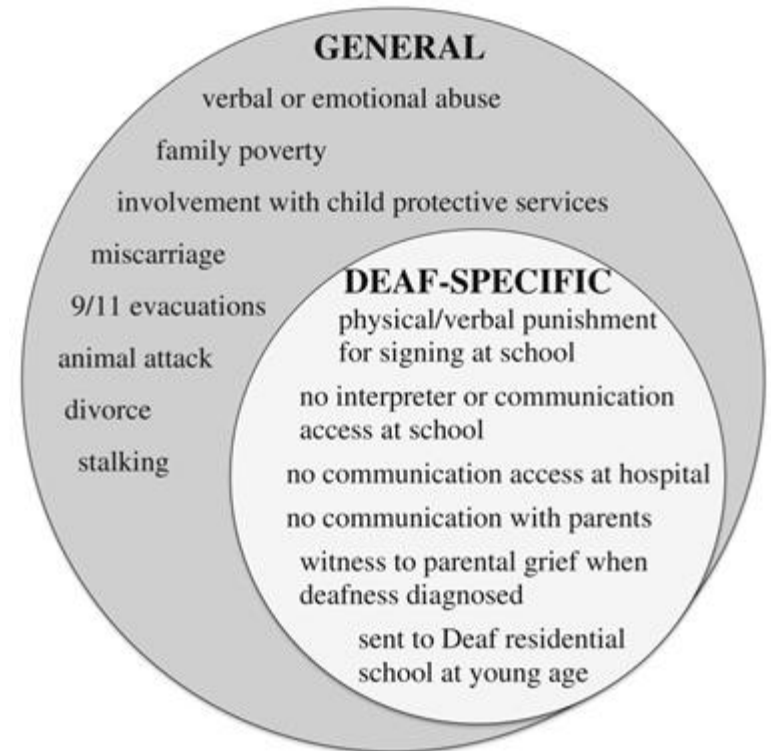
- ▶ Personlighetsdiagnoser-(tidligere kalt surdofreni)
- ▶ Panikkelidelser (eller blir lett engstelig)
- ▶ Tilbakevendende depresjoner som resultat av stress/nederlag
- ▶ Atferdsvansker som følge av mye stress/språkvansker
- ▶ Autismespekterlidelser(ASD) eller lettere rigiditet
- ▶ Lese- og skrivevansker
- ▶ Lett psykisk utviklingshemming
- ▶ Forekomst på 20% av alvorlig psykisk lidelser som skizofreni (studie fra USA etter epidemi på 1960-tallet)

Forekomst av psykiske lidelser

- ▶ Depresjon/angst forekommer oftere hos døv/døvblindblitte voksne (2-3 ganger høyere enn i normalbefolkningen)
- ▶ PTSD og tilpasningsforstyrrelser etter større eller mindre traumer er en hyppig diagnose for gruppen
- ▶ Utviklingsforstyrrelser (autismespekter/kontaktvansker) forekommer oftere hos døve der årsak til hørselstapet var Congenital Rubella, infeksjoner eller andre tilstander som gir nevrologiske skader før fødsel.

Risikofaktorer ift psykisk lidelse og og hørselshemming-hva vet vi?

- **Høy andel (m 50-90%) som rapporterer traumehendelser en eller flere ganger i livet**
- **Dobbelt andel døve som har opplevd seksuelle overgrep (sammenlignet med hørende)**
- **Informasjonsdeprivasjonstraumer**

Høy andel har medfødte nevrologiske skader etter Rubella og infeksjoner under mors graviditet, fødselsskader, komplekse syndromer med mer.

Større fare for relasjonsskader ift tilknytning, pga kommunikasjonsbrist og tidlig atskillelse fra foreldre

Tap av viktig informasjon ift sosial funksjon

Tap av forståelse av andre ved språkdeprivasjon

-
- Schizofreni, psykoser / alvorlige depresjon og bipolare lidelser forekommer ikke oftere hos døve enn hørende, men tiltak og behandling er mer komplisert /krevende.

Fallgrubene ift psykiatriske diagnoser hos voksne døve :

- **1.Døvhhet feildiagnostisert som et intellektuelt handikap**
- **2.Psykiatrisk sykdom er oversett**
- **3. Psykiatrisk sykdom diagnostisert, men med feil diagnose**

Det som beskytter mot psykiske sykdommer:

- Sikre at en har en god nok kommunikasjon
- Legge forventninger og krav tilpasset handikappet
- Gi nok kunnskap til de omkring
- Ikke isoler deg
- Møt andre som har de samme vanskene som du kan identifisere deg med
- Ta imot hjelp men forsøk også å være selvhjulpen.

Regional enhet for hørsel og psykisk helse for voksne i HMN, Nidelv DPS

- ▶ Høreapparater-viktig forebyggende!!!!!!!
- ▶ Hunt 4 viser forhøyet risiko for blant annet demens ved ervervede hørseltap som det ikke blir korrigert for

- ▶ Undervisning og informasjon

- ▶ Etter Covid har mye stått på vent
- ▶ Vi ønsker å gjenoppta aktivitet rundt undervisning
- ▶ Kommer gjerne ut på medlemskvelder/samlinger for grupper i TDF,HLF og andre medlemsorganisasjoner om tilbudet vårt eller ønskede tema
- ▶ Vi skal ha en turn i 2024 rundt om i HMN for å informerer til høresentraler, tolketjenester og andre.

Litt om forskningen vår:

Reg enhet for voksne har deltatt i en stor kartleggingsstudie av typer diagnoser hos voksne tegnspråklige pasienter i 2010-2015. Fokus på traumer.

Reg enhet for barn i HMN har gjort en Studie på barn og psykisk helse 2019-2022

Reg enhet for voksne har deltatt i studie om Tegnspråk og psykoselidelser

Reg enhet for voksne gjøre en studie av Hvordan døve og hørselshemmede opplever psykisk helsevern for å kvalitetssikre tilbudet.

Søker midler om en inter-regional studie på Feedbackverktøy i terapiforløp i PH tilpasset målgruppe

► Fra studien om opplevelser av psykisk helsevern

Hvordan er tilbudene i psykisk helsevern for døve ?
Og er det slik for hørselshemmede generelt?
Hva viser forskning?

- ▶ Har lavere tilgjengelighet og kvalitet på medisinske og psykososiale tjenester, enn mennesker som er hørende
- ▶ Ser ut til å være **medisinsk dårligere** og er **ofte ekskludert fra helseforskning og undersøkelser**
- ▶ Har en høyere risiko for dropout fra psykologisk behandling enn hørende
- ▶ Har språk- og kommunikasjonsvansker og mangel på ferdigheter og informasjon

En kvalitativ studie om voksne døves tilgang og opplevelser av behandling i PH og Pasientfeedback tilpasset DHH (2020-2025)

Regional enhet for hørsel og psykisk helse for voksne i HMN, Nidelv DPS

Deaf patients and access to mental health services; what is the problem?

A qualitative pilot study with deaf adults, relatives and professionals (N=23) about possible causes to the low access and dropouts in mental health services for deaf adults.

We already know that compared to hearing people deaf adults have in general;

- higher risk of psychological stress
- higher prevalence of psychiatric disorders
- higher prevalence of trauma-experiences
- lower access to and higher dropout from ordinary mental health services.
- often excluded from health research and surveys
- difficulties in language and communication lack of skills and information in public services

Aim: To find some of the reasons why deaf adults still have limited access and high dropout of mental health services

Some categories in the preliminary results from focus group- interviews with sign language interpreters

Lack of information about services for deaf

«They (deaf) often don't know about where to find the services and how to use them»

Lack of information in society about deaf's need

"...it remains to be experienced that they(GP's) know about the special units for deaf-"

Cultural/ linguistic issues

"We see that how to tell about mental illness is difficult for many deaf."

Low income leads to dropout?

"Deaf often says they will wait for the 20th in the month (payday) for the next appointment, and then quit." "Low income in the group reduce access or increase drop out"

"We still find lack of deaf-friendly services and Interpreters", several interpreters said.

Helsenorge for døve/hørselshemmede med psykiske lidelser: Regionale og nasjonale enheter

HN: 2 stillinger ved
UNN/døvblindsenteret
/BUP-Tromsø
2011

HMN: 1,5 stilling for barn og unge BUP
Saupstad-Trondheim
2,5 stilling for voksne- opprettet 2007,
Tiller DPS- Trondheim

HV: 3 stillinger:
2 for voksne på DPS
2 for barn i BUP, Bergen
Opprettet 2010

32 ansatte .Nasjonalt senter med 3 enheter; barn,
voksen og kompetanse ved Gaustad/Oslo
Universitetssykehus -opprettet 2007

Hvordan finner dere oss?

Henviser til:

St Olavs Hospital

Regional enhet for hørsel og psykisk helse, Nidelv DPS

Østre Rosten 55,

7075 Tiller

▶ SMS til 94159099 hvis spørsmål